

Textus: Mt 6, 13

Az út, amit bejártunk a Mi Atyánkban elérték a bűnbocsánat elfogadása és továbbadása után ahhoz a kéréshez, ami a Krisztus követésében való megmaradásra irányítja a figyelmet. A Mi Atyánk talán legnehezebben megérthető, leginkább megütközést keltő kérése ez. Nem kellene ennek automatikusnak lennie? Azaz aki Krisztusban van, Isten gyermeke, annak valami mennyei immunrendszere lehetne, ami kivédi a mindenféle támadásokat és egyszerűen megőrzi Isten útján? A kérdés jóval összetettebb. Engedjük most magunkhoz közel: mit vált ki bennünk ez az Ige? Hol érint, milyen módon kapcsolódunk hozzá? Járjunk be most egy utat és keressük Isten vezetését, igazságát az Ige alapján! Gyertek, tegyünk meg 12 lépést az Ige körül!

1. **Idő.** Az első érdekes szempont az idő. Mi Atyánk szerkesztésében a kenyér kérése a jelenre vonatkozik („mindennapi”), a megbocsátás a múlt, a „Ne vígy kísértésbe” pedig a jövőre. Az imádkozó ezzel reálisan látja a jövőt: nem lesz feltétlenül könnyű, sőt kihívások, próbák leselkednek rá. Önmagát, múltját s jelenét is Istenre bízva s ebben a mostani kérésben a jövőt is Isten kezébe teszi.
2. **Fordítás, szóhasználat.** A második lépés a fordítás. Ennél a kérésnél az írásmagyarázók is felteszik a kérdést, hogy tényleg így kell-e fordítani Jézus szavait? Nem lehet-e hogy a megértési nehézséget és a felmerülő seregnyi teológiai kérdést valamilyen fordítási hiba okozza? Egy fordítási variáció javaslat megfogalmazódott már többekben: így is visszaadhatók talán Jézus szavai: „Ne engedd, hogy kísértésbe essünk...”. Miközben ez feloldhatná a kérdést, hogy Isten a kísértés forrása-e vagy sem, mégis sajnos nem helytálló javaslat. Ez egy nyelvészeti feltételezésen alapul: az arámi/görög szöveg közötti vált különbség – az arámi szöveg pedig nincs meg. Teológiai reflexióként ki kell mondjuk: Isten bizony komoly próba elé állíthatja az embert: gondoljunk csak Jóbra vagy Ábrahám történetére. S ha már szóhasználat: egyáltalán nem mindegy, hogy kísértés vagy próba az a helyzet, amiben vagyunk. Lehet, valakinek ez szinonima, de ahol a kettő szétválik, az az egyéni felelősség kérdése. Olyan, mintha a próbában való kiállásban nagyobb lenne a felelősség, hiszen a kísértés kívülről érkező vonzás, úgyszólván nehéz vele szemben. Arról, hogy kié a felelősség, Jakab apostol azt mondja (ahogy a lekciónban olvastuk), hogy a kísértésben is az emberé a felelősség. De ha valahol különbség van, akkor talán ebben:
 - A kísértés egy bűnre csábító, egymástól és Istentől végső soron elszakító helyzet
 - A próba olyan helyzet, ami hitünkre, hűségünkre irányul s ami valahol a bizalom próbája is.
 A fordítás a szakasz második felével kapcsolatban is érdekes: a szabadíts meg a gonosztól így adható vissza: ránts ki minket a gonoszból! Azaz azt kéri az imádkozó, hogy Isten emelje ki onnan, ahonnan ő maga már nem tud kikécmeregni.
3. **Kísértés:** A következő lépésben tekintsünk most arra, hogy miként van jelen a kísértés a Szentírásban. Bizony, már a Nagy Történet elején találkozunk vele. A Jézust hallgató emberek számára sem volt ismeretlen ez: a kísértés már a nagy történet elején megjelent: a kígyó szavában, a gonosz megkérdőjelező gondolataiban, abban az elbizonytalanító narratívában, ami szerint Isten nem jó, Isten hazudik, Isten meg akar fosztani valamitől. Ezt ismerjük, s ebben fel is ismerhetjük a kísértés természetét. Ez a későbbi bibliai történetekben, helyzetekben ugyanígy fordul elő és azt látjuk, nem szűnik meg az embert pusztítani és megkísérelni elvonni Istentől.
4. **Jézus megkísértése.** Azt is tudjuk, hogy a mi Urunk is kísértést szenvedett. Az evangéliumok elején áll Jézus megkísértésének története, amiben láthatjuk, hogy kísértetett és állt ellen a mi Urunk. Amiatt is fontos ez, hogy Ő maga is kísértést szenvedett (Zsid 2, 18 és 4, 15-16) ezért meg tud indulni erőtlenségeinken és velünk van a kísértés idején is. „Mivel maga is kísértést szenvedett, segíteni tud azokon, akik kísértésbe esnek.” Zsid 2, 18 „Mert nem olyan főpapunk van, aki ne tudna megindulni erőtlenségeinken, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, de nem vétkezett. Járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk.” Zsid 4, 15-16
5. **Mi volt a tanítványok kísértése?** Az is segítség és kapaszkodó a számunkra, hogy láthatunk Jézus közvetlen közelében embereket kísértésbe esni. A tanítványok úgy vannak előttünk a Szentírásban, mint akik igencsak kísérhetőek: a hitetlenség, a rivalizálás, saját jelentőségük túl- vagy épp alulbecsülése fenyegeti őket. Talán a legnagyobb kísértés idején, a Gecsemánában, mikor Jézus arra bízta őket, hogy imádkozzanak és virrasszanak, hogy kísértésbe ne essenek: akkor bizony elbuktak. De nem egyenként, hanem együtt buktak el. Ezért lesz jelentősége a kísértés közösségi vonatkozásainak is.
6. **Illúziómentesség.** Tovább lépve arra hívlak Titeket, hogy kezdjünk el saját magunkra tekinteni most Isten jelenlétében. Mi a legfontosabb kiinduló igazság, amit ki kell mondanunk, amit látnunk kell? Azt hiszem, a legjelentősebb az illúziómentesség. Nem lehetnek saját magunkkal kapcsolatban illúzióink. Sem naiv, optimista elképzeléseink, sem borús, pesszimista előítéleteink a jövőről (mert hogy a Mi Atyánk ezen kérése ugye a jövőre tekint). Az utunk inkább illúziómentes józanság. Fontos kimondani: létezik kísértő, van kísértés és kísérhetőek vagyunk. És Isten nélkül nem tudnánk megállni egy helyzetben sem: ő őriz és véd meg.
7. **Mintázatok.** Valahol az illúziók elengedéséhez és a valósághoz való kapcsolódáshoz tartozik a felismerés, hogy nem véletlenül, random módon vagyunk kísérhetőek. A sebeink, hiányaink mentén, mintázatszerűen történik ez gyakran. A kívánság gyakran adott pontokon és területeken jelentkezik, ami segítség lehet, hiszen lehet tudni, honnan jön s miként működik. Ez az ismeret még nem elég a megálláshoz, de segíthet a megmaradásban és az odaszánásban.
8. **Alázat.** Mire vezet ez az illúzióktól való megszabadulás? Nem máshoz, mint az alázaatra. Azt vallja egy írásmagyarázó, hogy ez a Mi Atyánk legalázatosabb kérése. Beismeri az imádkozó ember ezáltal, hogy még akkor is, ha Krisztust követjük és az Ő megváltott gyermekei vagyunk, nem vagyunk hősök. Szükségünk van az irgalomra. Képesek vagyunk megalkuvók lenni és ellentmondásba kerülni saját értékeinkkel is. Gyakran egy-egy jellemgyengeség mentén kísértetünk (pl. nagyravágás, gögősség, kicsinyesség stb.), amivel szembenézni nagyon kellemetlen, de Isten kegyelmében elhordozható.
9. **Tehetetlenség.** Meg kell értenünk, hogy mi is történik velünk a kísértés idején. A kísértésben jellemzően tehetetlenek vagyunk. A vágyak, a vonzás oly erős tud lenni, hogy az ember csak sodródik. Minél tovább vagyunk benne, annál erősebbé válik ez a vonzás és annál ellenállhatatlanabb. Ezt a tehetetlenséget győzte le Krisztus a kereszten való váltság által. Ő vállalta az utat helyettünk, és teljesen tehetetlen lett: odaadta magát a kereszthalálra, megváltott, megmentett minket, hogy Őt segítségül hívva megmenekülhessünk a kísértés idején. Az evangélium, hogy Ő elfogad minket tehetetlenségünkben is és megment, megszabadít kegyelemből! A jó hír pedig, hogy valójában Krisztus meg tudja erősíteni akaratumat és tud ezekben a helyzetekben segíteni úgy

is, hogy időben felismerjük és elfordulunk a kísértésre vezető útról. Ez nem azt jelenti, hogy mindig meg tudunk állni, életünk végéig kegyelemből élő bűnösök leszünk, de Isten munkálja az engedelmisségben való növekedést is bennünk.

10. Kie hát a felelősség? Elérkeztünk ehhez a nehéz kérdéshez: nyilván nem vonhatjuk felelősségre Istent, de előttünk marad: ha Isten visz kísértésbe, miért nem az Ővé a felelősség, ha nem tart meg? Feloldhatatlan kérdéseink közé tartozik: nyilván istenfélelemmel nem vonjuk Istent felelősségre, de sokszor mérgelődhetünk azon, mit miért enged meg és nem őriz meg. Ami biztos, hogy nem láthatjuk át teljesen életünk helyzetét, illetve bizalommal mondhatjuk: mennyei Atyánk szeret és Ő nem fog minket felettebb kísérteni, sőt a szabadulás útját is elkészíti számunkra. Isten visz hát kísértésbe? Nem tudom teljesen feloldani e kérdést, hanem ennek kapcsán hadd osszam meg Cseri Kálmán gondolatait: „Aki ezt az imádságot a szánkba és szívébe adja, ismeri az Atyát. Erre az ismeretre akar minket is elsegíteni. Mert bármilyen félelmes hatalom is az ördög, Isten mérhetetlenül hatalmasabb nála. Egyedül mennyei Atyánk a világtéremtő és világfenntartó Úr. Neki alávetett teremtmény még ősellenségünk, a gonosz is, aki az ő engedélye nélkül egy lépést sem tehet. Még kísértéseink idejét és mértékét is Atyánk határozza meg. (...) Isten gyermeke tisztában van azzal, hogy önerejéből tehetetlen minden kísértéssel szemben, de végső fokon ezek felett is mennyei Atyánk az Úr, ezért Őt kérjük: ne vigy minket kísértésbe. Kísértéseinkkel harcolva tudatában kell lennünk Krisztus győzelmének.”

11. Egyéni felelősség. Beszélünk kell az utolsó két lépésben arról, hol van egyéni és közösségi felelősségünk. Egy érdekes vetületére mutat rá e kérdéskörök Jakab apostol, mikor ezt írja levelében: „Mert mindenki saját kívánságától vonza és csalogatva esik kísértésbe. Azután a kívánság megfogva bűnt szül, a bűn pedig kiteljesedve halált nemz.” Jak 1, 14-15 Eszerint tehát saját felelősségünk vitathatatlan és az is feltárul, hogy bontakozik ki a bűn, hogyan lesz valósággá és szakít el Istentől (ezt a folyamatot törte meg Jézus a szabadításával). Három egészen gyakorlati vonatkozást hadd osszak meg veletek:

- Ne maradj egyedül! A kísértés idején a legveszélyesebb, ha egyedül maradsz és egyedül küzdesz, mert szégyelled vagy nem akarsz teher lenni vagy már annyiszor kértél segítséget... ne maradj egyedül, mert az biztos út a bukáshoz és a lesüllyedéshez.

- A bűn az bűn: nem megoldás, ha elveszed az élt, ha nem monddod annak: hátha úgy könnyebb lesz elhordozni. A megmenekülés útja, hogy bűnnek nevezed a bűnt: hiszen csak így élheted át a kegyelmet és a megváltás szabadítását.

- Őnismeret, istenismeret: e kettőben kell növekedjünk és talán ez a mi legnagyobb felelősségünk.

12. Közösségi felelősség. Felmerül végül, hogy hogyan kísértetik meg egy közösséget? Többes számban fogalmaz Jézus, aminek nyilván közösségi vetületei is vannak. Hadd nevezek most meg pár területet, amit ki kell mondjunk, amiben kísérhetőek vagyunk mi is mint közösség:

- Gyakran látom az epizódszerűség kísértését, amit azt jelenti, hogy csak magunkat, a saját sorsunkat látjuk a gyülekezet történetében: nem látjuk be, hogy nem velünk kezdődött a történet és nem is velünk fog valószínűleg véget érni. Nem látjuk az utat, a folytonosságot: része vagyunk Isten népének és saját jelentőségünk ebben nem olyan nagy, mint olykor szeretnénk.

- Arrogancia. Akik átéltek Isten vezetését vagy valamit valahogyan jónak, helyesnek látnak, azok könnyen válnak arrogánssá: keresztyénként is. Csak egy lépés és máris könnyen lehet határozottan fellépni: Isten ezt és azt mondta nekem, az igazság birtokosainak gondoljuk magunkat, elvessz az alázat és kiválóan fogjuk tudni egymás megítélni, története megismerése és megértése nélkül.

- Megbékélés helyett lövészárkok. Ez ma az egyik legnagyobb kísértés közösségekben. Kialakulnak a hasonló gondolkodásúak kis klubbjai és képtelenek leszünk egymást szeretni, mert a másik, aki másként gondolkozik, ellenség lesz.

- Pártoskodás. Mindez annak mentén történhet, hogy kinek ki szimpatikus: melyik lelkész a kedvence, kit hallgat szívesen, kihez tartozónak élheti meg magát. Ez rombolja leginkább az egységet és a valódi testvéri összetartozást.

- Elvárások és örök elégedetlenség. Ez az, amikor sosem lesz elég jó a gyülekezet. Lehet, máshol is jártál már s ott sem volt elég jó. Gyakran egy lelkesedési szakasz után borít el ez minket: meglátjuk a hibákat és az elégedetlenség miatt elkezdődik a hibáztatás. Nem ismerjük fel, hogy a közösség olyan, amilyené mi tesszük.

- Nehézségek, szomorúság, megoldatlanságok lehasítása. Nagy kísértés az is, hogy csak a jó dolgokról beszélünk, mindig jól vagyunk és Isten csodáit látjuk kizárólag. Pedig a nehézségeknek is helyük van Isten jelenlétében, a szomorúság, a csüggedés nem ellenség, hanem a részeid, Isten ezekkel együtt szeret. Ezt is meg kell élni, hogy meg tudd élni az igazi örömet is.

- Lustaság, kényelem és szolgáltatói szemlélet. Végül meg kell nevezük annak a kísértésnek, hogy használjuk mint fogyasztók a gyülekezetet: akár a lelki szolgáltatásait, akár a fizikaiit. A lelki alkalmak, a fizikai környezet mind a miénk. Nem szolgáltatás és nem is „majd valaki megcsinálja”, hanem a közös ügyünk kellene legyen. Vizsgáljuk meg a szívünket, nem gondolkodunk-e így.

Befejezés

Hozzuk végül vissza a bejárt út végén az eredetileg feltett kérdéseinket és egy-egy rövid választ hadd fogalmazzak meg ezekre:

1. Miért tanít Jézus erre az imára a Mi Atyánkban: ne vigy a kísértésbe és a gonosztól szabadíts meg a gonosztól? – Mert ismeri a szívünket. És meg akarja tanítani a legfontosabbat: az Istenben való mély és egyre inkább erősödő bizalmat.

2. Hogyan lehet a kísértés öröm? (Jakab) – Úgy, hogy minden Isten uralma alatt áll, így akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra szolgál. És végső soron a kegyelmes Isten tennel fogunk találkozni még a kísértés idején is.

3. Mi tehát a kísértés és a próba közötti különbség? – Sokszor nagyon nehéz megkülönböztetni, talán csak utólag lehet. Ami biztos, hogy egyik sem választhat el Istentől, mert Ő mindegyikben Úr és meg tud őrizni.

4. Isten visz hát bele a kísértésbe vagy csak megengedi azt? – Felettebb nagy titok ez. „E kérdéssel Isten titkainak peremét súroljuk. E titok végül is Isten titka marad, amit csak Isten képes felfedni nekünk.”

5. Mit enged meg Isten a gonosznak? – Ezzel a kérdéssel semmi dolgunk nincs valójában. Mi Krisztus győzelmére kell figyeljünk és rá tekintünk, az Ő irgalmára nézve van bűnbocsánat, örök élet és szabadulás. Nekünk a győztes Krisztussal kell foglalkoznunk és benne megerősíteni a bizalmunkat.

A keresztyén győzelme a miénk. Krisztus győzött a kísértés és a kísértő felett. Hozzá jöjjünk most, Őt magasztaljuk, aki, bár a szívünk kőszá, mégis képes magához visszaterelgetni és megszabadítani minket.

Ámen!

Thoma László